

Háttércsapat

Zalavári András

Csoport: 7-8. osztály, alapszintű drámabeli jártassággal

Időszükséglet: kb. 90 perc

Tanulási területek: siker és kudarc; a csoportkapcsolatok aszimmetriája; engedelmesség, tekintély, kritika; társadalmi szerződés

Téma: egy népszerű csapatsport világbajnokságának legesélyesebb résztvevője kiesik a küzdelemsorozat legelején

Cél: az elárultatásnak és következményeinek megélése

Fókusz: Mit tehetnek a siker érdekében mindent elkövető háttéremberek, ha bálványaik cserbenhagyják őket?

Keret: A tanulók annak a kiszolgáló személyzetnek a tagjai, amely már a második világbajnokságra áll össze, hogy három hónapon át ismét együtt készüljön – szinte együtt éljen – a válogatott kerettel. Feladatuk, hogy a siker érdekében minél jobb és zavartalanabb körülményeket biztosítsanak a sztár-játékosok és a sportvezetők számára.

I. Kontextusépítés

1.1 **Megbeszélés:** a situációval kapcsolatos információk közlése, egyes fogalmak tisztázása

Az óra ötlete a 2002. évi labdarúgó világbajnokság kapcsán született, ahol a korábbi győztes franciák rúgott gól nélkül estek ki már a csoportmérkőzések után. Maga a játék azonban nem kötődik konkrét sportághoz, országhoz vagy eseményhez. Tehát aki esetleg nem szereti a focit, az gondoljon nyugodtan valamilyen más, általa kedvelt csapatsport legfőbb megmértetésére. Itthon maradvá: lehet akár vízilabda is. A konkrét sportágban – és ezzel együtt az országban – közösen kell megállapodnunk.

Amit tudnunk kell: a világbajnokságot négyévente rendezik, és hosszú selejtező sorozat eredményeként lehet kijutni rá. Az előző nyertes – és most róla játszunk – természetesen automatikusan résztvevője a döntőnek¹, amely csoportmérkőzésekkel kezdődik, majd pedig kieséses rendszerben folytatódik. A világbajnokság helyszínét megadhatja a tanár is.

1.2 **ÚJSÁGCIKK:** egy sportkommentár részlete

„És miközben taglaljuk a világbajnoki cím birtokosaként és az elmúlt négy év eredményei alapján is egyaránt győzelemre esélyes válogatottunk összeállítását, pár mondat erejéig említsük meg, hogy akad azért egy szegmens, amely semmiben sem módosult az előző döntőhöz képest. Változatlan összetételben állt fel ugyanis a sportolókat kiszolgáló személyzet lelkes és önfeláldozó csapata.”

1.3 **Egyeztetés**

Kiknek a munkája szükséges a válogatott szerepléséhez? A „személyzetet” akár csoportokba is sorolhatjuk: pl. egészségügyi team (orvos, asszisztens, gyúró, masször stb.), konyhai csapat (szakács, kuktá, felszolgáló, mosogató stb.), technikai személyzet (buszvezető, karbantartó-mindenes, szertáros, beszerző stb.), biztonsági csoport (biztonsági őrök, testőrök) stb.

Ha szükségesnek látszik, különbséget tehetünk „földi személyzet” (itthon maradók) és a csapatot kísérő „kiutazók” között. (A játék további részében a kiutazó, de a meccs alatt a pályán kint nem lévő emberek szerepelnek majd.)

Tudjuk, hogy kapnak pénzt a világbajnokság alatt végzett munkájukért, de másutt valószínűleg többet kereshetnének. Beszéljük meg, hogy vajon miért vállalják mégis!

1.4 **Szerepválasztás**

Elég a keresztnév és a válogatott körül végzett tevékenység megválasztása. (Ha nem a saját nevüket használják a játékosok, akkor szükség lehet a nyelvterület tisztázására is.)

¹ Mint ahogy a rendező ország válogatottja is. (Z. A.)

Készíthetünk egyszerűsített **kitűzőket**, hisz a világvérseny közreműködői valószínűleg viselnek ehhez hasonló személyi azonosítót.

A bemutatkozást **szerepbe lépve** is végezhetjük: egy sportújság fotósa (a TANÁR A SZEREPBEN) összeírja a háttér csapat jelenlévő tagjait, hogy pontos képaláírást készíthessen majd. A néven és funkcióon kívül arról is érdeklődhet, mi motiválta az illetőt a háttér csapathoz történő csatlakozáskor, illetve arról, mit köszönhet az illető annak, hogy négy éve részt vett a világbajnoki csapat körüli teendőknél.

Ez utóbbi játék már nem a fotóriporter szerepét, hanem az újságíróét feltételezi – megvalósíthatósága a csoport létszámától is függ.

1.5 FÉNYKÉPEK

Az előző pont fotósa csoportképeket készít, ennek megfelelően álljunk be két állóképbe. Az első a sztárokat, a válogatott keret tagjait ábrázolja, a második pedig a személyzetet (a háttér csapatot). Érdekes lehet összehasonlítani a két fotót.

1.6 KIS CSOPORTOS JELENETEK

A háttér csapat egy-egy tagjának múltjából rekonstruálunk eseményeket. Négy csoportot alkotunk – az egyes csoportok a következő témák közül húznak (mindegyik csoport szabadon dönt az általa bemutatandó személyről – a saját, kis csoporton belüli „szerepkészletükben” gondolkodva):

- **Elköteleződés.** Egy olyan esemény eljátszása, amely nagyban hozzájárulhatott ahhoz, hogy az illető a csapat lelkes hívévé vált.
- **Szakértelem.** Egy konkrét eset felelevenítésével mutassuk be, milyen magas szinten mestere az illető a saját szakmájának!
- **Önfeláldozás.** Mutassunk be egy olyan eseményt, amelynek során az illető a csapat céljainak rendelte alá az egyéni érdekeit!
- **Árnyoldal.** Elevenítsünk fel egy olyan momentumot, amelyből kitűnik, hogy a válogatott körüli munka sem mindig fenéig tejfel!

A jelenetek bemutatását követő megbeszélések során érdemes kitérni arra is, hogy vajon mennyire tekinthető tipikusnak az ábrázolt esemény. A háttér csapat más tagjai is élhettek meg hasonlókat?

II. A világvérsenyen

2.1 ÁLLÓKÉPEK

Az egész csoport részvételével készítsünk állókép-sorozatot, amely a háttér csapat reakcióit ábrázolja a világvérseny nyitó mérkőzésének egyes pillanataira!

- Búcsúzás a meccsre induló, buszra szálló csapattól.
- A meccs tévéközvetítését figyelve:
 - a himnusz alatt,
 - amikor hajsza hóján sikerül megszerezni a vezetést,
 - pár perc van hátra és vesztesre állunk,
 - lefűjták a meccset, kikaptunk.

2.2 EGÉSZ CSOPORTOS RÖGTÖNZÉS („Húzd meg jobban!”)

Bár nagy a döbbenet, nincs még veszve minden. Meg kell nyerni a többi csoportmérkőzést!

A háttér csapat tagjai haveri társaságban azon tanakodnak, hogy melyikük mit tehetne még – az eddigiekén túl – a válogatottért, a győzelemért. A tanár – a háttér csapat egyik tagjának szerepében – vállalkozásokra, fogadkozásokra buzdíthat.

2.3 ÁLLÓKÉP és GONDOLATKÖVETÉS: a háttér csapat az utolsó csoportmérkőzés végén, amikor bizonyossá válik a válogatott kiesése.

Sorban minden tanuló – megtartva az állóképen belüli pozícióját – elmondja azt az egy mondatot, amely az általa megformált szereplő pillanatnyi gondolatát fejezi ki.

2.4 FÓRUM-SZÍNHÁZ – INTERJÚ

Alig telik el egy éjszaka a csúfos kudarc után, amikor a válogatott egyik megsérült, ezért korábban hazaérkezett tagja a legnépszerűbb otthoni reggeli tévéműsor „Keresztűz” rovatában szerepel. (A kért szerepét a tanár játssza.)

A Keresztűz szabályainak egyeztetése: három újságíró felváltva kérdez, lehetőleg keményen.

A FÓRUM-SZÍNHÁZ konvenciójának szabályai szerint a kérdezőket a többiek előre felkészítik, de menet közben, a játék megállításával is elláthatják újabb instrukciókkal őket, illetve a szereplők akár le is cserélhetők.

A Keresztút során a szerepben lévő tanár hivatkozzon szerencsére, bírókra, a nagy elvárás nyomasztó hatására, vagyis minden szokásos módon bújjon ki a felelősség alól. (Mindezt úgy általánosságban, konkrétumok említése nélkül tegye!) Hangsúlyozza, hogy a sportolók lelkiismerete tiszta, hisz mindent, ami emberileg lehetséges, lelkiismeretesen elkövettek a siker érdekében (ld. Kovács Kokó István nyilatkozatait a kiütése után!). Ha mindenki, akinek ez lett volna a dolga, hasonlóan áll hozzá, akkor most nem itt tartanának!

A nyilatkozó a külső körülmények kínálta szokásos kibúvók egyikével se éljen. Elég pénz állt rendelkezésre. A felkészülési idő megfelelő hosszúságú volt. A szakmai vezetés (edzők) tudása, a választott taktika és a csapatösszeállítás ideálisnak mondható. Nem történtek váratlan sérülések. A hazai bajnokság világszínvonalú: itthoni csapat nyerte a bajnokok ligáját. Stb.

Egy idő után mimelt kelletlenséggel kezdjen példákat sorolni a kiszolgáló személyzet felháborítóan hanyag munkavégzéséről, amellyel egyszerűen elviselhetetlen feltételeket teremtettek a sportolók számára. Vagyis minden felelősséget kenjen a háttér csapatra!

2.5 ÁLLÓKÉPBŐL INDÍTOTT EGÉSZ CSOPORTOS SZEREPJÁTÉK a tanár szerepbe lépésével

A háttér csapat tagjai – egy nyilvánvalóan cseppet sem véletlenül jól értesült riporter „jóvoltából”, műholdas közvetítés segítségével – egyenes adásban látták a Keresztút iménti adását.

Állóképben ábrázoljuk a műsor befejeztét követő reakciókat. Ebből indítjuk a rögtönzést, melynek során a tanár minél zaftosabb megnyilvánulásokat igyekszik begyűjteni a riporter szerepében. Kérdéseinek megfogalmazása olyan, hogy azokkal mintegy felkínálja a legkülönbözőbb (és legképtelenebb) viszontvadász lehetőséget, a válaszokat pedig lehetőleg kiforgatja vagy minimum eltúlozza. Minél nagyobb a botrány, annál szenzációsabb lesz az általa szállított sztori! (A tanárnak érdemes minél több elemet felhasználnia az 1.6. és a 2.2. pont csoportmunkája során született ötletekből – persze kellőképpen elferdítve.)

2.6 Szembesítés – az első találkozás a nyilatkozatot követően – FÓRUM-színház

Képzeld el, milyen lehetett az első találkozás a sztárok és a háttér csapat tagjai közt! A két csoportba tartozók nagyjából hasonló véleményt képviseltek, mint a mostani játékunkban megjelenített képviselőjük.

A játsszók készítsék fel a háttér csapat egy tagját, hogy miként viselkedjen, mit mondjon, milyen érveket használjon a találkozáskor! A sportolók képviselőjét a tanár alakítja.

III. Három év múlva, otthon

3.1 „GYŰLÉS”

Három év múlva a válogatott újra kivívja a jogot a világbajnoki döntőben történő részvételre. Ismét szükség lesz tehát egy háttér csapatra.

Még mindenfajta hivatalos felkérés előtt, közös bográcsozásra jön össze a régi kiszolgáló személyzet.

TABLÓK: az együttlét képei.

A találkozó vége felé fut be egyikük (tanár a szerepben) azzal a hírrel, hogy épp az imént hívta az egyik illetékes, arról puhatolózva, beszálna-e ismét a háttér csapat munkájába.

HANGULATSKÁLA. A kérdés: hogy gondolják most, vállalnának-e újra szerepet a háttér csapatban? A játsszók egy egyenes mentén rendeződnek el, pillanatnyi véleményük szerint. Az egyik végpont jelenti az egyáltalán nemet, a másik pedig a feltétlen igent.

EGÉSZ CSOPORTOS IMPROVIZÁCIÓ: a vélemények szavakba öntése, érvelések. A tanár résztvevőként próbálja arra terelni a megbeszélést, hogy milyen feltételek megléte esetén lenne nyugodtan (biztonságosan?) vállalható a részvétel.

Az elhangzó javaslatokat érdemes jól látható módon, csomagoló papírra rögzíteni.

Állásfoglalás: A játék végén minden játékost megkérünk, hogy nyilatkozzon: hogyan válaszolna az általa megjelenített személy az újbóli felkérésre.

3.2 Játékon kívüli egyeztetés (ha szükséges): az esetleges együttműködés feltételeinek átgondolásán túl milyen egyéni válaszreakciók születhetnek még? Szóba jöhet pl. a válogatottal történő végleges szakítás és polgári karrier építése, továbbá a bosszú stb.

A **karrierrel** kapcsolatban megajánlhatjuk, hogy ki-ki írjon rövid **ÚJSÁGHÍRT**, amely mondjuk tíz év múlva említi az általa formált szereplőt. Az elképzelt életút függvényében dönthetünk arról, hogy a cikk milyen **sajtóorgánumban** jelenik meg: kerületi/városi/községi hírmondóban, országos lapban, tudományos folyóiratban vagy a rendőrség bűnügyi krónikájában stb.

A **bosszúval**, annak módjával, illetve az elkövetőre és az elszenvedőre gyakorolt hatásával érdemes lehet **KIS CSOPORTOS JELENETEK**BEN, valamint **NAPLÓRÉSZLETEK** segítségével foglalkozni.

A további, előre nem látott lehetőségekhez is – ha célszerűnek látszik bővebben foglalkozni velük – rendelhetünk megfelelő konvenciót, munkaformát.

